

TULOPOLITIIKAN TUHLAAJAPOJAT

PARKKINEN KAUKO: Näin tehdään tuhopolitiikkaa. Kustannusosakeyhtiö Librum. Vaasa 1981, 205 s.

Kauko Parkkinen, Metalliteollisuuden Työntantajaliittoa kauan palvelleena, on kir-

joittanut työmarkkinakokemuksistaan kirjan, jonka nimi on »Näin tehdään tuhopoliittikkaa», alaotsikkona »Suomi-neito työmarkkinamafian pakkosyleisissä». Kirjan luettuaan joutuu kysymään, miksi se on kirjoitettu. Kirjoittaja sanoo teoksen syntyneen sekä yleisten että yksityisten syiden vuoksi. Yleisistä syistä päälimmäisenä on Parkkisen mukaan tulopoliittikkaan liittyvä huoleton rahanjako (rahasadetanssi), joka käy kansakunnallemme ennen pitkään kohalokkaan kalliiksi. Yksityisistä syistä teos on tekijän mukaan syntynyt: a) uskoa (mihin?) vahvistamaan b) uusien ajatusten avaajaksi lukijalle.

Kirjan rakenne olisi voitu suunnitella siten, että kukin asia esitetään kerrallaan. Nyt tekijä ilmoittaa tavan takaa palaavansa asiaan tuonnempana. Kirjan aikamääreet »nyt», »kaksi viikkoa sitten» panevat ajattelemaan, että teos on koottu puheista ja alustuksista. Samaan viittaa omien puheiden suora lainaaminen. Kirjan kuva on eräällä tavalla muistelmateostyyppinen. Tämä korostuu jatkuvasti tekijän kerronnassa, kun minä (Parkkinen) tein tämän ja tuon asian. Kun kirjan kirjoittamisen pohjaksi on otettu yleiset ja yksityiset syyt, niin tekijän esitystapa selvittää yhtäaika molemmat näkökulmat vesittää tehokkaasti kirjan kirjoittamisperusteita. Kirja ei ole tutkimusta, kun ei ole dokumentointia eikä tutkimuksellisia tavoitteita tai menetelmiä. Pikemminkin luonnehtisin teosta »pamfletti by Kauko Parkkinen».

Parkkisen teos käsittelee lähinnä työehtosopimuspolitiikkaa ja ennen muuta yhden sektorin (tosin erittäin tärkeän) metalliteollisuuden näkökulmasta. Tulopoliittikka ja siihen liittyvä laaja neuvottelumekanismi sekä julkisen vallan osallistuminen samoin kuin MTK:n osuus tulopoliittikan kokonaiskuvasa sivuutetaan verraten kevyesti. Tulopoliittikan ja pelkkien työehtosopimusneuvottelujen asiallinen ja käsitteellinen erottaminen olisi ollut syytä suorittaa. Yhden liiton työkokemusten perusteella mudan heitto koko työehtosopimusneuvottelujen pääakselille SAK:lle ja STK:lle tuntuu totaalisuudessaan kohtuuttomalta.

Parkkisen teoksessa on toki koko joukko hyviä huomioita ja oivalluksia. Tekijä esit-

tää kiintoisasti 1970-luvun alun työmarkkinaratkaisuihin liittyneiden runsaiden keskusjärjestösopimusten synnyn ja niistä johduneen todellisen sopimusviidakon (esimerkiksi rationalisointisopimus, koulutusopimus ja tiedotussopimus). Sopimusalueiden paisuttelusta Parkkinen langettaa yhteisvastuun sekä SAK:n että STK:n kannettavaksi.

Parkkinen ruotii SAK-laisen ammattiyhdistysliikkeen toimintaa vastuullisen työmarkkinapolitiikan johtajana verraten kovakouraisesti. Ammattiyhdistysliikkeen yhdentymisen jälkeen SAK:n johtoasema jäi todella jäsenliittoihinsa nähden verraten heikoksi. Niinpä tulopoliittisista kokonaisratkaisuista irrottautuminen UKK-sopimuksesta lukien tuli useille SAK:n keskeisille jäsenliitoille tavaksi. Sama ilmiö toistui viime vuoden Pekkas-ratkaisussa Metallityöväen Liiton irrottauduttua näyttävästi tulopoliittisesta kokonaisratkaisusta.

Parkkinen selvittää Päiviö Hetemäen suuria ansioita suomalaisen työehtosopimuspolitiikan kehittäjänä ja vastapuolen arvontoa nauttineena henkilönä. Näitä seikkoja ei ole kukaan kiistänyt. Sen sijaan Hetemäen kannattama kauaskantoinen uudistus ammattiliittojen jäsenmaksujen perimiseksi työntekijän palkasta, joka johti ayliikkeen talouspohjan vaurastumiseen ja järjestymisasteen kohoamiseen, saa Parkkiselikin kritiikkiä osakseen. Tämän uudistuksen vastapainoksi ei työnantajapuoli Parkkisen käsityksen mukaan saanut mitään työntekijäjärjestöiltä. Tietenkin voidaan kysyä, mikä olisi suomalaisen työehtosopimuspolitiikan ja tulopoliittikan nykytila ja tulevaisuus, jos työntekijäpuolella olisi useita, keskenään riiteleviä liittoja, runsaasti järjestäytymättömiä työntekijöitä, rinnakkaissopimuksia jne. Työnantajan unelmako nykypäivän yhteiskunnassa? Toiseksi etujärjestöjen nousun taustalla on koko joukko yhteiskuntarakenteen muutoksista johtuneita syitä, jotka yhdessä onnistuneen vakauttamispolitiikan myötä johtivat laajan konsensus-ajattelun syntyyn.

Parkkinen puuttuu harvinaisen selkeällä tavalla myös elinkeinoelämän järjestörakenteen tehottomuuteen sekä päällekkäisorganisointiin. Parkkinen jopa rohkenee väittää,

ettei ulkopuolisilla ole juuri mitään käsitystä Teollisuuden Keskusliiton tavoitteista, lieneekö sisäpuolisillakaan! Suuren vastuun työttömyydestä tekijä langettaa myös elinkeinoelämälle ja sitä edustaville järjestöille. Parkkinen katsoo, ettei edes ole itsestään selvää, kuuluuko vastuunkanto tässä tärkeässä asiassa STK:lle tai TKL:lle tai ehkä EVA:lle. »Sehän onkin jo riittävän painava syy sille, ettei kukaan tee asialle mitään», haastelee Parkkinen ironisesti.

Parkkinen selvittää teoksensa loppuosassa laajasti Metallityöväen Liiton käyttäytymistä siitä lukien, kun liiton valtuusto yksimielisesti hylkäsi tulopoliittisen selvitysmiehen Matti Pekkasen välitysehdotuksen viime vuonna. Tekijän hirtehisuumoria kuvaa lainaus: »Tulopoliitiikan, jota jotkut nyttemmin sulopoliitikaksi kutsuvat, riivaaja on pääsemässä hurjimpaan riehuntaansa. Sääliksi käy Suomi-neidon suloja.» Metallimiesten käyttäytymisessä viime keväänä ja ottaen huomioon saavutetun lopputuloksen, joka oli hieman parempi kuin Pekkas-ratkaisu, olisi todella paljon selittämistä Pekkas-ratkaisusta ja koko kansantaloudesta vastuuta kantaville osapuolille.

Teoksen loppuosassa välittyy tekijän katkera kuva poliitikoista ja työmarkkinajohtajista. Tekijä tukeutuu piispa *John Vikströmin* eräästä puheesta otettuun lauseeseen: »Tässä maassa vallitsee sekä järjetön että arvoton meno.» Viime talvena sekä pääministeri *Mauno Koivisto* (7. 1. 1982) että Metsäteollisuuden Keskusliiton toimitusjohtaja Matti Pekkanen (8. 1. 1982) antoivat ymmärtää, että ankarana vaivannäön tuloksena syntynyt laaja Pekkas-ratkaisu loi sittenkin parhaat edellytykset tasapainoiselle talouskehitykselle laskusuhdannevaiheessa, jolloin kilpailukyvyn turvaaminen, työllisyyden hoito ja inflaation hillintä on äärimmäisen vaikeata. Ulkopuolisen tarkkailijan ja tutkijan silmin tulopoliitiikka ei ole ollut tuhopoliitiikkaa enempää etujärjestöissä kuin sitä tukeneessa parlamentaarisessa päätöksenteojärjestelmässäkään. Tuhlaajapoikia on aina ollut, mutta ne palaavat katuvina kotiin — Suomi-neidon syleilyyn.

Arvo Myllymäki